

Katolička Crkva u službi nacionalne kulture

Die katholische Kirche im Dienste der nationalen Kultur

Crkva u suvremenom svijetu, kao i u sva vremena, dužna je poput Isusa Krista služiti čovjeku. Čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju, nipošto nije samo izolirani pojedinac, nego se ostvaruje u zajednici. Prirodne ljudske zajednice su obitelji i narod. To je osobito svjesno u Crkvi u naše vrijeme, jer papa Ivan Pavao II u brojnim svojim govorima i enciklikama izričito razvija nauku o

obiteljskoj i nacionalnoj dimenziji čovjeka u sličnosti s trojstvenim Bogom. Služiti čovjeku znači, dakle, služiti dobru obitelji i naroda, i tek putem tih ljudskih konkretnosti, putem obitelji i naroda, može se služiti svijetu. Kršćansko čovjekoljublje je konkretno, usmjereno konkretnom čovjeku. „Čovjek uopće“ kao takav ne postoji; on uvijek ima svoju individualnu fizionomiju, uvijek je član jedne obitelji, domovine, naroda. Izbjegavati tu konkretnost, izbjegavati narod, narodno ime, narodnu kulturu, posebnost svakog pojedinog naroda, a govoriti o ljubavi prema čovjeku – redovito znači izgubiti se u neodređenom kozmopolitizmu, iskorišteniti se iz konkretne povijesti, odreći se odgovornosti za konkretnog čovjeka u njegovim stvarnim potrebama. No svaki takav kozmopolitizam postaje odmah i izdaja čovjeka, jer ga ostavlja u njegovoj konkretnosti bez pomoći, prepušta ga manipulaciji sila zla koje su redovito vrlo konkretne. Odreći se obiteljske i nacionalne konkretnosti u služenju čovjeku, znači odreći se čovjeka i nehotice služiti nečovještvu. Zato je Katolička Crkva u svom služenju svijetu vrlo konkretna. Zato ona ne mimoilazi stvarnost nacija, naroda. Ne kao da bi privilegirala ovu ili onu naciju, nego svakoj naciji pridaje veliku važnost, kao što pridaje veliku važnost svakom čovjeku napose. Svi su ljudi jednaki, naravno, ali svakog treba zvati njegovim imenom. Tako su i svi narodi pred Bogom jednaki, ali svakoga treba zvati njegovim imenom, poštivati ga u njegovoj

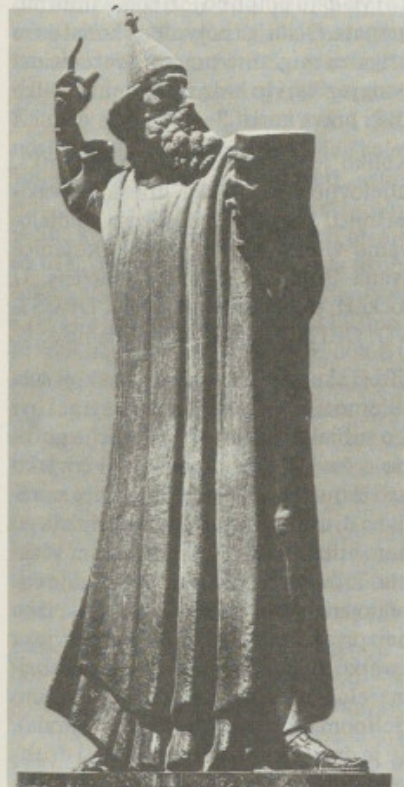
posebnosti, omogućiti mu da bude ono što jest, zaštićivati ga da ga nitko drugi ne porobi, ponizi, omalovaži. Odmah je jasno da to nije nikakva politika nego evanđeosko služenje čovjeku. To pak služenje čovjeku ostvaruje se u promicanju njegova rasta u slobodi, u promicanju njegove kulture.

Što uči II vatikanski sabor?

Veliki koncilski dokumenat *Gaudium et spes* u glavi drugoj ističe: „Vlastitost je same ljudske osobe da jedino putem kulture, to jest njegovanjem prirodnih dobara i vrijednosti, dođe do prave i potpune čovječnosti. Stoga, kad god se radi o ljudskom životu, priroda i kultura su međusobno vrlo tijesno povezane.

Općenito riječ kultura označuje sve ono čime čovjek izgrađuje i razvija mnogostruke svoje duševne i tjelesne darove te nastoji da spoznajom i radom sebi podvrgne svijet; čini sve čovječnijim društveni život, i to u obitelji kao i u cijelom građanskom društvu, moralnim

(nastavak na sl. str.)

Biskup Gregor Ninski, borac za nacionalnu kulturu

U ovom broju

- Crkva i nacionalna kultura str. 1-3
- Crkva i „politika“ str. 4
- Aktualni razgovor s P. Mjedom str. 6-7
- Što misli kancelar Kohl? str. 7
- Razmišljanje poslije slavlja str. 8-9
- Iz naših misija str. 10-14
- Bakandže str. 15
- Wort zur Woche der ausländischen Mitbürger S. 16

napretkom i napretkom institucija; konačno tijekom vremena izražava, saopćuje i čuva u svojim djelima velika duhovna iskustva i težnje da služe napretku mnogih, dapače i cijelog čovječanstva.

Prema tome, ljudska kultura sadrži nužno povijesni i društveni aspekt, te ta riječ često poprima sociološko, pače i etnološko značenje. U tom se smislu govori o više kultura. I doista, različite zajedničke životne prilike i razni oblici organiziranja životnih dobara niču iz različitih načina kako se čovjek služi stvarima, kako radi, kako se izražava, kako prakticira svoju vjeru i kako se ponaša, kako stvara zakone i pravne institucije, kako unapređuje znanost i umjetnost i kako njeguje lijepo. Tako se iz tradicionalnih tvorevina oblikuje baština, vlastita svakoj pojedinoj ljudskoj zajednici. Tako se stvara određena i povijesna sredina u koju se uvrštava čovjek, ma iz kojeg on naroda i vremena bio, te iz koje on crpi dobra za unapređenje kulture i civilizacije." (GS 53)

Vrijedilo bi još doslovno navesti i točku 57 toga dokumenta gdje se tumači odnos vjere i kulture, zatim točku 58 gdje se između ostaloga ističe:

„Između poruke spasenja i kulture postoje mnogostruke veze. Bog je, naime, objavljujući se svome narodu sve do svog punog očitovanja u utjelovljenom Sinu, govorio na način koji je odgovarao kulturama različitih vremena. Isto tako je i Crkva, živeći tijekom stoljeća u različitim prilikama, koristila tekovine raznih kultura da bi svojim propovijedanjem pružila i izložila Kristovu poruku svim narodima, da bi je istražila i dublje shvatila te izrazila u liturgijskom životu kao i u raznolikosti života zajednice vjernika.”

U točki 59 toga dokumenta čitamo:

„Budući da kultura proizlazi neposredno iz razumne i društvene naravi čovjeka, ona neprestano zahtijeva pravu slobodu da bi se mogla razvijati i zakonitu mogućnost da samostalno djeluje prema vlastitim načelima. (...) Zato treba pod svaku cijenu ići za tim da kultura, otuđena vlastitom cilju, ne bude prisiljena služiti političkoj ili ekonomskoj vlasti.”

U duhu te jasne koncilске nauke suvremena Katolička Crkva promiče i štiti slobodu i u njoj rast kulture svakoga naroda. To ona mora činiti bez podložnosti bilo kojoj sili i vlasti ovoga svijeta.

Crkva nostoji pružati svoje prostore čovjeku da u njima živi i razvija svoje biće, svoju osobnost u društvenosti, svoju krajevu i nacionalnu kulturu. Ona mu ne smije to pružati kao neko vabilo da čovjeka dobije u svoje ruke ili da ga navede da se njoj duhovno pokorava. Zato se Crkva ne pretvara u političku stranku niti pokušava ikoju državu ili stranku zamijeniti. Dapače, Crkva nastoji svoj prostor djelovanja sačuvati od utjecaja tih političkih snaga, da bi se svaki čovjek, svaki sin svake domovinske kulture, mogao osjećati potpuno slobodan, ni od koga ugrožen, ni od koje politike manipuliran. Idemo za tim da na naše skupove, liturgijske i kulturne pa i zabavne, može dolaziti svaki čovjek koji se osjeća baštinikom te kulture, toga jezika, te domovine, da ga nitko ne prisiljava ni vjerovati ni nevjеровати, da ga nitko ne verbuje u ovu ili onu stranku, da ga poslije nitko ne ispituje gdje je i zašto je bio. Htjeli bismo, jer Bog tako hoće i to Crkva traži, da se ovdje, u našem katoličkom, kršanskom zajedništvu, svaki čovjek osjeća slobodan. I to je zadaća naša vjere: ne da čovjeka natjeramo da vjeruje, nego da mu pomognemo da o svemu slobodno odlučuje, da ne živi pod pritiskom nego u slobodi.

Potreban je prostor za življenje domovinske baštine

Kad je riječ o ljudima koji iz različitih razloga žive izvan domovine, Crkva im nastoji u tom smislu osigurati prostor slobode za življenje domovinske baštine, pruža im domovinu u tuđini, da ostanu ljudi, da se ne otuđe. To je zadaća iseljeničkog dušobrižništva. Ne samo ljude ispovijedati i pričešćivati, odnosno organizirati liturgiju i molitvu – nego pomagati im da ostanu slobodni, svoji, ponosni. To je služenje čovjeku. Zato znameniti crkveni dokument „Uputa o pastoralnoj brizi za migrante” u točki 11 kaže:

„Migranti sa sobom nose svoj način mišljenja, vlastiti jezik, vlastitu kulturu i vlastitu religiju. Sve to sačinjava, da tako nazovemo, duhovnu baštinu misli, tradicije i kulture, koja će potrajati i izvan domovine. Posvuda treba voditi računa o toj baštini.

Ne smijemo pri tom posljednje mjesto dati materinskom jeziku migranata pomoću kojega oni izražavaju mentalitet, oblike mišljenja i kulture i sam karakter svog duhovnog života.

Lik hrvatskog kralja na krstionici u splitskoj katedrali

A kako sve to predstavlja naravno sredstvo i put za spoznaju i očitovanje čovjekovih intimnih osjećaja, briga za migrante donijet će obilnije plodove ako je vode oni koji poznaju te čimbenike i vladaju potpuno jezikom samih migranata. Očita je i potvrđena korist da se briga za migrante povjeri svećenicima istog jezika, i to kroz sve vrijeme koliko traži prava korist.”

Koliko je ta koncilska i evanđeoska, utjelovljenska, nauka urasla u svaki-danšnju katoličkog mišljenja za djelovanje vidi se i iz najnovije poslanice Ivana Pavla II *Laborem exercens*. U točki 11. pod naslovom RAD I DRUŠTVO: OBITELJ, NAROD, Papa piše:

„Treći skup važnih vrijednosti koji susrećemo u ovdje naznačenoj perspektivi – o subjektu rada – (Papa je prije govorio o čovjeku kao pojedincu i čovjeku kao članu obitelji – op. moja) tiče se velikog društva kojemu čovjek pripada po naročitim kulturnim i povjesnim vezama. Takvo društvo – pa i kad još nije doseglo zreoblik nacije – jest velik, iako neizravan, „odgojitelj” svakog čovjeka (svatko, naime, u svojoj obitelji preuzima elemente i vrednote koje svojom cjelinom tvore kulturu jednog naroda). To je društvo također povijesno i društveno utjelovljenje rada svih naraštaja. Rezultat je toga svega da čovjek povezuje svoj najdublji ljudski identitet s pripadnošću narodu te da u svom radu

vidi također sredstvo kojim se povećava zajedničko dobro za koje radi skupa sa svojim sunarodnjacima, znajući da tako pomoću rada umnožava baštinu sveukupne ljudske obitelji, svih ljudi koji žive na svijetu."

Crkva se bori za čovjeka

Koliko je ta nauka danas sigurna i djelotvorna u katoličkoj misli i praksi vidi se i iz toga što je prije tri godine državni tajnik Svete Stolice, kardinal Casaroli, po želji Svetog Oca, za „Iseljenički dan“ izdao posebno pismo kojim tumači kako je Crkva dužna čuvati i razvijati kulturni identitet svakoga čovjeka, napose onoga koji živi izvan domovine. To što kaže „kulturni identitet“, znači jednostavnije narodna svijest, poznavanje i življenje svih vrijednosti koje znače domovinu; vrijednosti jezika, običaja, povijesti, napretka i slobode domovine. Sve što je zajedničko svim članovima domovine, bez obzira na njihove političke, idejne i druge razlike. Tu se vidi i opravdanje svega što Katolička Crkva radi među hrvatskim vjernicima širom svijeta. Ona im pomaže da žive na svoj način, da budu ono što jesu, kako bi mogli biti dostojni ljudi, sretni, korisni članovi i svoje domovinske zajednice i nove zemlje u kojoj sada žive i rade. Jer, tko nije svoj, ne može ni drugome ništa dati, osim sebe u bescijenje prodati. Kao što svaki čovjek ima pravo i dužnost čuvati svoje zdravlje, svoje školovanje, svoj posao, svoj izgled, svoje ime, tako je svaki dužan čuvati ime i jezik i kulturu domovine. Htjeli bismo da to shvate i stranci i domaći, da to posebno shvate oni koji znaju prigovarti Crkvi da se bavi politikom, da to shvate i oni neki koji se možda boje dolaziti u naše crkve i na ovakve crkvene skupove, jer misle da ih netko smatra političkima. Politika je borba za vlast, za ovakvo ili onakvo uređenje države. Time se Crkva ne bavi. Ona se bori ne za vlast nad čovjekom nego za slobodu i sreću čovjeka. To nije politika, to je naša vjera. Jer Bog je čovjeka stvorio da bude slobodan i da u slobodi radi i voli.

Zalaganje za rast čovjeka u ljepoti i dobroti, u ljubavi i u radu u slobodi – to je nastavak Božjega djela, to je ono što je svaki čovjek koji vjeruje, znači sva Crkva, dužan činiti. Kao što molimo da to shvate oni koji nam znaju prigovarati, molimo i sve političare, bilo koje boje ili stranke, bilo da su negdje na vlasti ili u opoziciji, da nam ne nameću svoje

znakove, da ne iskorištavaju naše crkvene skupove za širenje svoje politike. Ovdje je mjesto svakom vjerniku naše krvi i jezika, bez obzira što politički misli. Ovdje je mjesto i svakom našem prijatelju bilo iz kojega naroda i bilo koje vjere, ili čak ateistu, ako je pristojan čovjek, ako cijeni što je naše i ako mu je lijepo s nama biti. Zato ovdje pjevamo pjesme hrvatske, igramo kola hrvatska i pjesme i kola drugih naroda koje nam se sviđaju. Zato ovdje štujuemo boje nacionalne trobojnice i staroga grba – što nije zastava nijedne stranke, nego samo znakovi naše tradicije; ali molimo da se ne iznose zastave s oznakama nijedne stranke, nijedne partije. Neka se ističe samo ono što je zajedničko, što svaki Hrvat kao svoje prepoznaje. Druge stvari, drugi znakovi, druga pitanja, – možda i vrlo važna – neka traže, druge prostore i druga mjesta. Crkva služi cijeloj domovini, ne jednoj ili drugoj stranci. Domovina je šira i od Crkve, kako ne bi bila šira od ove ili one političke stranke. Kultura pokriva cijelu domovinu, ona je samo drugo ime za domovinu. Jer domovina nije samo zemlja i voda i kamen, domovina je sve ono lijepo i dobro što su naši stari kroz stoljeća stvarali pjesmom, dlijetom, vezom, igrom, znanjem, radom – i nama u baštinu predali. Domovina je skrb za čovjeka i sva naša radost što smo zajedno, što se prepoznajemo, što se volimo. Zato je naše pravo i naša dužnost služiti i radosti naroda, zato je i ovo što pjevamo i plešemo, što jedemo i pijemo, što se ljudski susrećemo evanđeosko služenje čovjeku, zato je sve ovo poput svadbe u Kani Galilejskoj drugovanje s Isusom Kristom Spasiteljem.

Živko Kustić

Ovo je predavanje što ga je održao vlč. Ž. Kustić na proslavi desete obljetnice misije Pforzheim.

Mainz dobio novoga biskupa

Sveti Otac Ivan Pavao II imenovao je 23. lipnja 1983. prof. dr. Karla Lehmana, redovitog profesora dogmatike i ekumenske teologije na sveučilištu u Freiburgu, biskupom biskupije Mainz. Biskup Lehmann je prema tome nasljednik kardinala Hermanna Volka koji se prošle godine, zbog starosti, povukao u mirovinu.

Novi je biskup rođen 16. 5. 1936. u Sigmaringenu i najmlađi je rezidencijalni biskup u S. R. Njemačkoj. Studirao je u Freiburgu, Münsteru, Rimu i Münchenu. Od 1964. on je asistent prof. Karla Rahnera. Smatra se da je on najznačajniji Rahnerov učenik. Produbljuje vjere i rad u ekumenskom pokretu su dva osnovna područja Lehmannova djelovanja i učenja. Biskup Lehmann je jedan od vodećih teologa Katoličke Crkve. Napisao je mnogo knjiga, a objelodanio je bezbroj članaka. Dio njegovih spisa preveden je na devet svjetskih jezika. Biskupu Lehmannu i naše iskrene čestitke!

Biskup dr. Karl Lehmann

Bl. Leopold Mandić bit će uskoro proglašen svetim

Hrvatski kapucin bl. Leopold Mandić bit će 16. listopada 1983. godine proglašen svetim. Kao što je poznato, bl. Leopold je rođen 1866. g. u Hercegovnom, a umro je na glasu svetosti u Padovi 1942. kao „apostol ispovjedaonice“. Kroz lijepe niz desetljeća on je, od jutro do večera, ispovijedao bezbrojne vjernike. Blaženim ga je proglasio Pavao VI godine 1976. Prošle je godine sam Sveti Otac Ivan Pavao II posjetio njegov grob u Padovi. Koliko nam je poznato, bl. Leopold je zaštitnik naših dviju misija u Njemačkoj – Moersa i Darmstadta.

Rašclamba

Treba li se Crkva baviti „politikom“?

Nedavno me sreo prijatelj i tek što je rekao: „Kako si, kako zdravlje?“, počeo je prigovarati: „Slušaj, čitam ono što pišeš u ‘Živoj zajednici’, uglavnom mi se sviđa, dobro je, ali brate moj, previše politiziraš.“ Kad sam ga zamolio da mi primjerima dokaže što tvrdi počeo je zamuckivati i izvlačiti se nekim općenitim primjedbama i dojmovima. Vidjelo se, dobronamjeran je čovjek, ali **prvo** ne zna što je politika i **drugo** misli da se Crkva smije baviti samo onim što se događa između četiri zida njezinih zdanja. Tako je, valjda, naučio. Napisao sam u predprošlom broju „Žive zajednice“ da Crkva od nas gotovo ništa ne traži, a za uzvrat nam mnogo daje. To se može vrlo lako dokazati. Pa ipak i Crkva pokriva tek jedan mali dio našeg iseljeničkog življenja ovdje u Zapadnoj Europi. Ono što se događa u misijama i oko njih tek je vrh sante leda našeg gotovo izgubljenog pečalbarskog života.

Stručnjaci su se prošle godine nakon objavljivanja prvih rezultata popisa pučanstva u Jugoslaviji veoma zbunili vidjevši brojke građana SFRJ na privremenom radu u inozemstvu. Prema tim brojkama u inozemstvu sada ima u postotcima znatno manje „gastarbajtera“ iz Jugoslavije nego što ih je bilo prije deset godina. Prof. Ivo Baučić iz zagrebačkog Instituta za proučavanje migracija sa čuđenjem je ustvrdio da se negdje „izgubilo“ oko 200 do 250 tisuća naših pečalbara. Oni se jednostavno nisu prijavili, kako se ono veli, nadležnim organima za popisivanje pučanstva u inozemstvu, davši prednost ostanku u anonimnosti. Bog zna da li dolaze u crkve, misije i konzulate, da li se sastaju sa svojim sunarodnjacima makar u gostionicama ili na kolodvorima, da li čitaju „Glas koncila“ ili „Slobodnu Dalmaciju“, da li prate rezultate savezne nogometne lige i gledaju dvotjednu emisiju II. programa Njemačke televizije „Jugoslavijo, dobar dan“, da li idu na hrvatska lipanjska hodočašća i da li uopće osjećaju potrebu za nečim domovinskim, našim, hrvatskim? Tko može zabraniti Crkvi da se brine o njima, da ih traži i poziva kako se ne bi izgubili u njemačkom moru. Je li to politika? Mislim da nije. Uostalom, ako je i proturkvenim svjetovnjacima – a takvih ima, zar ne? – drago da što više našeg svijeta

u inozemstvu sačuva svoju povezanost s Domovinom, onda oni trebaju biti zahvalni Crkvi što se brine za ove naše „izgubljene ovce“ u ovom velikom zapadnom stadiu u koje se uvuklo i ne malo vukova u ovčjem runu.

Da je naša Katolička Crkva – hrvatska Crkva, to uopće ne bi trebalo napominjati. Ona je univerzalna i u isti mah nacionalna, i to bi trebalo biti jasno. Pa ipak, neki se kritičari crkve mršte kad vide i čuju nešto hrvatsko u misijama i u crkvama gdje se održavaju službe Božje na hrvatskom jeziku. Kad ih se pita zašto im to smeta, obično počinju razglabati kako je Država iz koje smo došli višenacionalna zemlja, pa naša hrvatska znamenja mogu izazvati nespokojstvo među građanima drugih nacionalnosti – i tome slično. Osobno moram priznati da me nikada nije uznemirila zastava bilo kojeg naroda, a još manje kad sam među brojnim zastavama ostalih nacija vidio i zastavu svoje nacije. Narodi ovoga svijeta su kao cvijeće u nekom velikom vrtu. Kako bi to bio jednolično dosadan cvjetnjak sa samo nekoliko, makar i najljepših cvjetova! Pravo na život ima i najobičniji cvijet isto toliko koliko i neka raskošna lijepa ruža. Isto je i s narodima. I kad Crkva iskazuje nacionalnost svojih pripadnika, onda to nije politika nego nešto sasvim prirodno. Naravno, Crkva ne smije isticati tu svoju nacionalnost kao nešto što je bolje i veće

od neke druge nacionalnosti. Sve drugo može, zapravo mora, jer ne djeluje u nacionalno zrakopraznom prostoru nego među ljudima koji se osjećaju Hrvatima, Slovencima Nijemcima i sl.

Crkva sve briga i da hrvatsko ime u inozemstvu osvijetli i prikaže onakvim kakvo je u stvarnosti. Budimo pravedni!

Gdje god u inozemstvu nastupa hrvatska Crkva kao zajednica stranci se dive velikom posjetu službama Božjim, redu i urednosti procesija, masovnosti hodočašća, ljepoti naših folklornih priredbi, bistrini natjecatelja na biblijskim olimpijadama itd. itd. To su činjenice o kojima nije baš jednostavno pisati u jednom vjerskom listu, ali koje uza svu skromnost, treba navesti da se dokaže kako je dobro što se naša Crkva bavi „politikom“. Jer, pojam „politika“ ne bismo smjeli shvatiti uskogrudno kao „djelatnost u vezi s državom, državni poslovi, rukovođenje, upravljanje državom“, / B. Klaić: „Rječnik stranih riječi“/, nego kao djelovanje u „polisu“, gradu, zajednici, i u općem interesu te zajednice. U tom se smislu Crkva treba baviti „politikom“, jer je ona nerazdvojni dio te zajednice, tog polisa. Ako to ne bi činila, ona bi se ubrzo pretvorila u praznu ljušturu crkvenih ceremonija i obreda kojih bi se ljudi sjećali samo u vrijeme nekoliko velikih blagdana i to više zbog „folklornih“ nego vjerskih razloga. Naša je Crkva srašćena sa živim nacionalnim bićem, sa svim onim što nas čini Hrvatima u ovom našem nacionalno šarolikom svijetu. Mihovil Šimić

Zalaganje za rast čovjeka u ljepoti, ljubavi istini – to je nastavak Božjeg djela. Crkva te svoje obveze ne zaboravlja.

Matija Divković, propovjednik i pisac

1. Ne treba ga iznimno isticati, jer su Divkovićeve djela među prvima koja su napisana na tlu naše Bosne; puna dva stoljeća bio je najčitaniji pisac na širokom području djelatnosti franjevača Bosne Srebre. U doba crkvene obnove nakon Tridentinskog sabora Matija Divković je svu ljudsku i redovničku gorljivost uključio u protureformacijsko poučavanje i obranu katolicizma.

U katoličkom selu Jelaškama rođen je Matija Divković god. 1563. Franjevačku je odjeću obukao u Olovu, a dušobrižničku službu obavljao je u raznim mjestima (Sarajevu, Olovu i drugim). Puto-
vao je u Italiju ne samo na školovanje nego i kad je bio zauzet tiskanjem svojih djela (Venecija). Svoj život je završio 21. kolovoza 1631. u Olovu. Ostavio je nakon sebe niz tiskanih djela koja su ga nadživjela i dugo nakon njega služila istoj svrsi: poticaju na kršćanski život i obrani vjere u doba velikih kušnja i pogibelji.

2. Najprije treba spomenuti Divkoviće-
va dva *Nauka krstjanska* (Mleci, 1611.), a s tim djelom objelodanjeno je i uveza-
no *Sto čudesa aliti zlamenja blažene i
slavne Bogorodice Divice Marije*. Očito
je u svome radu Matija Divković imao
uzor u I. Heroltu. Sadržajno je najprije
vjeronaučni dio, a zatim slijede „mnoge
stvari duhovne i bogoljubne“, duhovne
pjesme među kojima Gospin *Plač* u os-
mercima te druge slične pjesme, prim-
jerice o Kristovoj mucu, o sv. Katarini.

Franjevački skroman Divković priznaje
da je u radu imao uzore od kojih je „pre-
pisao, preveo i sastavio“ svoje knjige.

I svoje djelo *Razlike besjede svarhu
evanđelja nedieljnih priko svega godi-
šta* (Mleci, 1616.) radio je prema uzori-
ma. Besjeda ima 66, a Divković se obra-
ća redovnicima i vjernicima.

Divković je, naime, i sam bio propov-
jednik pa je shvatljivo što su najvjerniji
čitatelji njegova štiva bili redovnička
subraća, dušobrižnici.

3. U raščlambi sadržaja Divkoviće-
vih djela obično se ističe sposobnost piše-
va da izabere one priče koje sadržajno
mogu utjecati i poticati maštu, čuvstva
čitateljeva. Zato su u Divkovićevim kn-
jigama, poglavito u *Besjedama*, pripovi-
jesti u kojima su opisi muka u paklu ili
čistilištu. U dijelu svojih pripovijesti,

Naslovni list Divkovićevih Besjeda iz 1616. g.

primjera, pisac je zabilježio one u koji-
ma se spominju sućut, milosrđe, mi-
lost Božja i pravednost. Jamačno su tak-
vom izboru pridonijele i društvene pri-
like u Bosni. Čitatelji su prihvaćali Div-
kovićevo štivo, a među povjesničarima
književnosti je učvršćeno uvjerenje da
su Besjede sjajan uspjeh predmarini-
stičke literature u crkvenom govorništ-
vu u nas.

Klasje

Klasje – simbol života. Kad prolazim
kroz zelena žitna polja, gledam mnoštvo
malih klasova koji se lelujaju poput
mora i slušam kako tiho šapuću jedni
drugima: „Da sam sâm, ne bih mogao
ništa učiniti. Bio bih mala biljčica koju
možda nitko ne bi ni zapazio. Ali kad
smo zajedno, kad sačinjavamo zajed-
ništvo, u stanju smo obradovati mnogo
ljudi, jer se mi tako rado darivamo.
Živjelo zajedništvo!“

Hvala Bogu za tople zrake sunca, za
dragu kišu, za vrijedne ratarove ruke.
Sva zrna klasja nesebično će se darovati
i od njih ćemo dobiti kruh – hranu tje-
lesnu i duhovnu, kruh – izvor života.
Klasje dariva svoj život, da bi drugi
mogli živjeti. Nije zato ništa čudno što
upravo dar klasja postaje Tijelom Kri-
stovim u najuzvišenijem činu molitve,
u euharistiji.

I kad dar euharistije primamo, i sami
postajemo jedna vrst klasja, jer ulazimo

Način Divkoviće-
va pisanja bio je priv-
lačan, ali valjda još više njegov jezik,
ijekavsko-štokavski govor s primjesom
ikavizama. Već je spomenuto, da Div-
ković nije prešućivao svojih uzora, pa
piše da je s latinskoga „u pravi istiniti
jezik bosanski“ prevodio i to „kako se u
Bosni govori jezikom slovniskiem“.

Svoje knjige tiskao je Matija Divković
bosančicom.

4. U poslijetridentnoj crkvenoj obnovi
Matija Divković je u nas pisac koji pri-
stupao, jezgrovito govori o vječnim
istinama i upućuje na poboljšanje,
zdravi vjerski život, na čovječnost i
bogobojaznost. Njegova su djela glede
jezika „najbolja hrvatska proza u XVII.
stoljeću“, biser su franjevačke književ-
nosti onoga doba.

Utjecaj Divkovićev je velik, pa su J.
Habdelić, J. Mulić, Š. Fuček, T. Babić,
Stj. Margitić i drugi u *Nauku i Besjeda-
ma* nalazili građu za svoj spisateljski
rad. Teško je utvrditi, ili bar to još nije
istraženo, koliko je Divković utjecao na
skupinu hrvatskih dubrovačko-dalma-
tinskih pisaca XVII. stoljeća.

Lijepim, sočnim narodnim jezikom
Divkovićeve knjige su dragocjena naša
baština iz vremena kad nije bilo lako
nositi breme svagdašnjice i kad je opče-
nito bila potrebna knjiga-tješiteljka.
Svima. Poglavito ljudima Divkoviće-
va bosanskog zavičaja.

u beskrajno zajedništvo s Bogom i bra-
ćom ljudima.

Na to nas zajedništvo posebno poziva
ova Sveta godina Otkupljenja i brojni
euharistijski kongresi diljem svijeta.

Klasje, kruh, euharistija – ŽIVOT. M.Š.

„Ne dopustimo da nam njemačka marka zatrene dušu!”

Već nekoliko godina održava se u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Stuttgartu sv. Misa za albanske katolike. To je, koliko znamo, jedinstven slučaj u zapadnim zemljama. Kanon i riječi pretvorbe izreče jedan od hrvatskih misionara, a sve drugo predvodi diplomirani teolog Pjeter Mjeda na svom materinskom albanskom jeziku. Biskupija Rottenburg-Stuttgart dodijelila je nedavno albanskoj skupini krasne i velike prostorije u Stuttgartu, Fangelsbachstr. 11, telefon: 07 11 / 60 53 85. Zamolili smo ovih dana gosp. Mjedu za kraći razgovor. On je na to rado pristao. Razgovor se odvijao na hrvatskom jeziku koji g. Mjeda vrlo lijepo govori.

Diplomirani teolog g. Petar Mjeda

● Gospodine Mjeda, Vi već nekoliko godina predvodite liturgiju za svoje albanske katoličke sunarodnjake u Stuttgartu. Recite nam ukratko kako je do toga došlo.

– Ja službu riječi predvodim za moje Albance službeno već punih sedam godina, a neslužbeno se za njih brinem od 1973. godine. Do toga je došlo zahvaljujući Bogu i tadašnjem voditelju Hrvatske kat. misije u Stuttgartu p. I. Vugdeliji, koji je nas katoličke Albance time do groba zadužio, te razumijevanju biskupskog Ordinarijata u Rottenburgu na čelu s biskupom Moserom. Ja sam ljeti 1976. godine „zakopao” moj godišnji odmor i punih mjesec dana obilazio Hrvatske kat. misije u biskupiji i tražio po njihovim kartotekama albanske vjernike. Također, od velike koristi su mi bile EDV-liste mjesta i gradova iz kojih sam ispisivao imena mojih sunarodnjaka. Kad sam prikupio

sav potrebni materijal i informacije, predao sam to p. Ignaciju. On je to objeručke podržao i podnio Ordinarijatu na razmatranje. Ordinarijat je na to vrlo brzo reagirao. Namjestio me je da u cijeloj biskupiji Rottenburg-Stuttgart vodim pastoralnu i socijalnu brigu za Albance.

● Koliko albanskih katolika živi na području rottenburško-stuttgartske biskupije i kako to da do dana današnjega skopski Ordinarijat nije tim svojim vjernicima stavio na raspolaganje nijednog svećenika, iako to izričito želi i traži biskup Moser i njegovi suradnici?

– Prema statistikama od 1976. godine na području ove dijeceze živjelo je 2.485 katolika Albanaca. Sada ih je možda više, a možda i manje. Otkad je, naime, nastupila ova gospodarska kriza u Njemačkoj, mnogi su moji sunarodnjaci, kao ustalom i drugi inozemni radnici, došli sa sjevera i sjevero-zapada Njemačke na ovo područje. A budući da su gotovo svi od reda „bauštelci”, i to na pokretnim bauštelama, nemoguće je znati koliko ih točno ima u ovoj biskupiji. Jedna građevinska firma u okolici Stuttgarta, npr., ima u Libiji pet-šest svojih radilišta na kojima je zaposleno oko 150 mojih sunarodnjaka. Godine 1973. zamolio sam zajedno s tadašnjim misionarima u Stuttgartu – f. Bernardinom Vučićem i f. Ignacijem Vugdelijom – pomoćnog skopsko-prizrenskog biskupa mons. Nikolu Prelu, koji je posebno zadužen za albanske katolike i koji ih je tada obilazio, da nam pošalje barem jednog albanskog svećenika za njemačko područje. On je odgovorio da nema dovoljno albanskih svećenika ni za svoju biskupiju, a kamoli za izvoz. Na tome je, na našu veliku žalost, ostalo do dana današnjega.

Da jedan albanski svećenik dođe u Njemačku, žele ne samo moji sunarodnjaci nego, kao što sam rekao, i biskup Moser. Tu želju podupire osobno i kardinal Kuharić. Biskupska konferencija Njemačke spremna je u svako doba primiti albanskog svećenika. A da su Nijemci prema nama Albancima ovako velikodušni, zasluga je p. Bernarda Dukića, nadđušobrižnika u Frankfurtu, i kardinala Kuharića. Obojica su nas sdačno preporučili njemačkoj Crkvi i kardinalu Höffneru i time nas Albance uvelike zadužili.

● Vi niste svećenik nego diplomirani teolog koji ima svoju obitelj. Ali Vi pro-

povijedate, predmolite, socijalno zbrinjavate svoje ljude, posjećujete ih i sl. Čuli smo da su nedavno Vaši vjernici tražili od kardinala Höffnera da Vas zaredi za svećenika. Koliko u tome ima istine?

– Pravo velite, oče. Ja nisam svećenik nego diplomirani teolog. Svoj sam teološki studij započeo i, s Božjom pomoći, završio u Hrvatskoj. Koristim priliku da mojim tadašnjim poglavarima i profesorima izrazim duboku zahvalnost i poštovanje. Da nije bilo hrvatskih sjemeništa i hrvatskih odgojitelja-svećenika, danas mi Albanci ne bismo možda imali svojih svećenika. Od rata na ovamo mi nemamo svoga sjemeništa. Našu jedinu vjersko-kulturnu reviju „DRITA” tiskamo u Zagrebu. Naše se knjige vjerskog sadržaja također tiskaju u Zagrebu, zahvaljujući razumijevanju vodstva Kršćanske sadašnjosti.

Drugi vatikanski sabor u svom dekretu „O apostolatu laika”, br. 1, izričito kaže: „...Naše vrijeme ne zahtijeva manju revnost laika, štoviše, današnje prilike iziskuju da njihov apostolat bude intenzivniji i prostraniji... Povrh toga, u mnogim krajevima u kojima su svećenici vrlo rijetki ili su, kako se katkada događa, lišeni dužne slobode u svojoj službi, Crkva bi bez rada laika jedva mogla biti prisutna i djelovati.”

Vijest da su moji vjernici zatražili od kardinala Höffnera da me zaredi za svećenika jest točna. Albanski katolici u Njemačkoj, izgubivši svaku nadu da će dobiti svećenika „albanske krvi”, kako u pismu kardinalu izričito stoji, poduzeli se, eto, i ovaj korak.

● Kako surađujete s Hrvatskom katoličkom misijom i s hrvatskim katolicima uopće?

– Moja je suradnja s hrvatskim misionarima, pastoralnim i socijalnim radnicima i hrvatskim katolicima izvanredno dobra i temelji se uvijek na Božjoj ljubavi koja je jedina prava i vjerna ljubav. Jer, tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje i Bog je u njemu.

● Što biste na kraju poručili albanskim katolicima u Njemačkoj, a što hrvatskim vjernicima u ovoj zemlji? Da li ste kada uzimali riječ na hrvatskim katoličkim proslavama i gdje? Kako ste bili primljeni?

– I albanskim i hrvatskim katolicima poručujem isto, jer su mi jednako dragi: ne dopustimo da nam ova njemačka

Što misli kancelar Helmut Kohl?

Postoji velik broj ljudi, posebno među tzv. gastarbajiterima (kakav si gost, ako te nitko ne želi u svojoj kući?), koji misli da će nova vlada SR Njemačke kojoj je na čelu kancelar dr. Helmut Kohl uskoro, zbog svojih gospodarskih teškoća, u prvom redu zbog nezaposlenosti, istjerati, protjerati sve strane sugrađane. Mi ne znamo otkuda puše taj vjetar, nama ni po čemu nije jasno niti se može zaključiti da to ova vlada namjerava. Ali, eto, govori se. Mi kao stranci poštujemo ovu zemlju, njezine zakone i njezinu vladu (tko to ne želi ili neće, neka ide svojoj kući, neće ga ova država prisiljavati da ostane!) i mi ne sumnjamo ni najmanje da ova vlada ne poštuje svojega Ustava koji jamči punu ravnopravnost i slobodu svim stanovnicima svoje zemlje. Nasilno protjeri-

vanje ljudi koji nemaju njemačkog državljanstva, a koji su svoj znoj i svoje kosti ugradili u razvoj ove zapadnonjemačke zemlje, bilo bi ne samo nehumano nego i protuustavno. Strah od protjerivanja je nerazložan, glup i isforsiran. Treba pošteno raditi, ljudski se vladati i strah je - glup, suvišan.

CDU-partija koja sada upravlja SR Njemačkom dovela je strance u svoju zemlju. I zahvalna je strancima. I štiti strance! A sad će ih baš ona najednput sve izjuriti sa svoga terena? Glupost! Netko te patke prodaje. Možda je za njih i plaćen. Sve kad bi vlada to i namjeravala, a ne može to namjeravati, gdje je Crkva, gdje su Crkve, gdje je sindikat, gdje je javno mnijenje, gdje su njemačke međunarodne obaveze? Pa zar

Kancelar dr. Helmut Kohl

bi vlada mogla prijeći tako lako preko svih poštenih mišljenja?

Poznato nam je svima da je od 1. listopada 1982. godine na kormilu njemačke države Helmut Kohl. Usput spominjemo da je on osvjedočeni katolik, praktični katolik. Pitamo se samo gdje su ona vremena kad se govorilo da religiozni ljudi, posebno katolici, zbog svoje religiozne „otuđenosti“ ne znaju hodati po zemlji, ne znaju raditi, a pogotovo da ne znaju upravljati? A eto katolik dr. Kohl upravlja jednom od najjačih industrijskih zemalja svijeta, on vjernik upravlja zemljom „filozofa i pjesnika“, a njegova država daje kruha, i to dovoljno, milijunima stranaca među kojima je i 637.000 građana iz Jugoslavije. Kancelar Kohl upravlja zemljom za koju se s pravom kaže da je svjetski gospodarski gigant.

Petnaestoga srpnja ova godine objavio je ugledni „Frankfurter Allgemeine“ vrlo zanimljiv razgovor s čovjekom koji u svojim rukama ima najveću izvršnu vlast u SR Njemačkoj. Šteta što ga nisu pitali ništa o strancima. No, on je u tome u vladinoj izjavi rekao svoje pošteno i realno mišljenje. Izvijestili smo o tome u našem listu. Novinara poznatog frankfurtskog lista zanimalo je nekoliko stvari. Evo kako je na njihov odgovorio kancelar Kohl:

- Što je za Vas najveća nesreća? **Rat.**
- Što je za Vas savršena zemaljska sreća? **Ne vjerujem da postoji savršena zemaljska sreća.**
- Koji su za Vas u stvarnosti najveći heroji? **Majke.**
- Vaši heroji u povijesti? **Edith Stein.**
- Kako biste željeli umrijeti? **Pripremljen na smrt.**
- Vaš moto? **Blago u načinu, odlučno u stvari.**
- Što biste željeli biti? **Strpljiviji.**
- Vaša najdraža krepost? **Opuštenost.**
- Koje likove u povijesti najviše prezirete? **Diktatora.**

marka zatruje dušu, nego zahvaljujmo Bogu što nam je dao mogućnost da je zarađujemo. Bolje je i bez nje ostati, negoli zbog nje dušu zatrovati.

Sudjelovao sam na više hrvatskih kat. slavlja u Njemačkoj. Bio sam na blagoslovu Hrvatskog centra „Stella maris“ u Stuttgartu 1978., na otvorenju Hrvatskog novog centra u Münchenu 1980. godine i sada na proslavi 25. obljetnice stuttgartske misije. Na svim tim proslavama uzimao sam ponuđenu riječ i uvijek sam mojim dragim Hrvatima naglašavao da budu ponosni na svoju bogatu povijest i

da se ponose svojim hrvatskim imenom, kao što se ja ponosim svojim albanskim.

Ja sam sretan što sam dijete albanskih katoličkih roditelja. Želim i nadalje živjeti kao Albanac-katolik i jednoga dana, kad to Bog bude htio, umrijeti ću kao Albanac-katolik.

U svakom svom nastupu ja sam hrvatskim katolicima potpuno otvarao svoje srce, jer ih uvijek u srcu nosim. Oni su me onda tako i primali.

● Gospodine Mjeda, hvala lijepa za ovaj razgovor.

Albanski katolici s kardinalom Kuharićem u dvorištu Hrvatske kat. misije u Stuttgartu u svibnju ove godine

Urednikovi zapisi

„Ali kada poslije slavlja opet dođu noći duge, one divne...”

Kad ovaj broj „Žive zajednice” dođe na adrese svojih čitatelja, većina naših ljudi koji žive u SR Njemačkoj bit će na godišnjem odmoru, kod svoje kuće. Neka se ljudi odmore! I zaslužili su. Više puta smo u ovom našem listu pisali da je odmor, u ovom industrijaliziranom društvu, neophodno potreban za čovjekovu fizičku i duhovnu ravnotežu.

Nastupilo je, dakle, zatišje u našim misijama. Djeci još nije počela nova školska godina, smanjio se broj posjetitelja naših Misa, a nema ni velike navale na naše socijalne urede. Zatišje. Ali zatišje koje je došlo poslije velikih, važnih, bogatih i zanimljivih događaja proteklih mjeseci u iseljenoj hrvatskoj Crkvi u Njemačkoj. O tom smo pisali u prošlom broju „Žive zajednice”.

Nu, da se podsjetimo.

Više od tisuću hrvatske katoličke djece pristupilo je u pouskršno vrijeme **prvi put k stolu Gospodnjem** u našim misijama. Njihova radost, kao i radost njihovih roditelja, rodbine i prijatelja bila je velika. Dio naše djece se pričestio u njemačkim župama. Ne smijemo zbog toga biti žalosni. Njihov će broj s godinama sve više rasti. To je zakon života, zakon sraštanja s novom sredinom. Samo da uvijek budu i ostanu pravi članovi Katoličke Crkve i da ne zaborave svojega hrvatskog podrijetla.

I **sakramenat zrelosti** (krizma) podijeljen je našim mladima, i manje mladima, koji ga zbog određenih neprilika prije nisu mogli ili nisu smjeli primiti, u više naših misija. Prema izvještajima koje smo primili vidi se da je u svečanostima sv. potvrde sudjelovalo mnogo našega svijeta. Opaža se, tako nam javljaju, buđenje vjere u dušama onih koji su je donekle bili zaboravili. Hvala Bogu!

U **hodočasničkim marijanskim mjestima** po Njemačkoj, Švicarskoj i Austriji okupilo se u ova dva posljednja mjeseca više od 30.000 hrvatskih katolika na molitvu. Svjedočena je vjera, pristupalo se na sakramente, doživljavana su obraćenja, raslo se u spoznaji Isusa Kri-

Razmišljanje poslije slavlja

sta i njegove Majke. A radost i potreba zajedništva bila je opipljiva i velika. Neka, Bogu hvala.

Jedan broj naših misija slavio je u prvom polugodištu ove godine svoje značajne **obljetnice** postojanja. I na tim se slavljinama okupljalo mnoštvo naših vjernika. I na tim se proslavama molilo, veselilo i spoznavalo da Hrvatske katoličke misije ispunjavaju svoju vjersku, pastoralnu i kulturnu zadaću u Crkvi i narodu i da im, u današnjim prilikama, nema adekvatne zamjene.

A onda **XII Susret hrvatske katoličke mladeži** i biblijska olimpijada. Po sudu svih promatrača, kako hrvatskih tako i njemačkih, bio je to puni pogodak i nevjerovatno vrijedan trodnevni događaj. Hvala Bogu, hvala mladima, hvala njihovim misionarima, sestrama, pastoralnim suradnicima i socijalnim radnicima, hvala napose Naddušobrižničkom uredu na čelu s p. B. Dukićem da se ovaj Susret dogodio i da se upravo ovako dogodio. Ondje gdje je domovinska Crkva u neku ruku stala (tamo se naime vjeronaučne olimpijade ne održavaju svake godine, a nekada su se održavale!), tu je iseljena hrvatska Crkva u Njemačkoj nastavila. Svake godine ona neumorno i stalno okuplja svoju mladež da bi je poučila, da bi joj ponudila ljepote vjere, narodne kulture i povije-

sti, da bi joj ponudila istinu, kako vjersku tako i onu ljudsku, narodnu.

Rekoše nam stranci, koji su sve to kroz tri puna dana pratili i proživljavali, da je ovaj Susret naših mladih za njih nešto veličanstvena, nešto o čemu oni (tako veliki, pametni i moćni, naša opaska) mogu samo sanjati, nešto što je u stanju učiniti samo hrvatska Crkva, pa makar bila i iseljena. Krasno! Monsinoru V. Stankoviću srce je raslo od zadovoljstva. Vidjelo se to. A biskup C. Kos nije krio svoje radosti i oduševljenja. Svima je, pisali smo o tom u posljednjem broju, podijelio ocjenu deset. Izvrsno!

A sada nekoliko malih, više tehničkih nego sadržajnih primjedbi, na račun našega XII Susreta mladeži. Do njih smo došli na temelju osobnih zapažanja, ali i na temelju opaski iskusnih ljudi koji svim srcem vole ove naše Susrete i našu dragu mladež.

a) Dob momčadi koje se natječu u malom nogometu morala bi biti izravnanija, ista, ili blizu ista. Neugodno je i smiješno vidjeti kad „starci” nastupaju protiv dvanaestgodišnjaka. Ti mali jednostavno „milo čine”, a da o rezultatu ni ne govorimo. Ti posve mladi nogometaši mogu o finalu samo sanjati. A znaju igrati – u svojoj vrsti dakako. Dio krivnje, zbog ovog nesporazuma i komplikacija, snosi i Naddušobrižnički ured sa svojim „špreherima”, jer nije najjasnije protumačio propozicije i detalje. Bilo bi, osim toga, poželjno da iz pojedine misije u malonogometnom natjecanju sudjeluje **samo jedna momčad**. Ona bi

I biskup Kos i mons. Stanković bili su vrlo zadovoljni s XII Susretom naše mladeži

bila kvalitetnija, zadovoljstvo gledatelja veće, a i vrijeme razigravanja i „natezanja” skraćeno – na radost i veselje svih nazočnih. I još nešto: u malom nogometu, kao i u drugim sportskim disciplinama, smjeli bi nastupati samo oni mladići i djevojke koji žive sa svojom misijom, u misiji. Samo takvi mogu braniti boje **svoje** misije. Ne smije biti važno da mladež **samo** dobro igra, nego i da „misijski” igra, a to će reći da igra pristojno, da ne psuje, da ne vrijeđa svetinja u čije se ime okupila. A toga je nažalost, doduše u maloj mjeri, bilo i na ovom XII Susretu. Posebno je u tom prednjačio jedan dio jedne ekipe. Psovka je i inače u športu razlog za isključenje s terena. A kamoli ne na našim misijskim natjecanjima?!

b) Potrebno bi bilo napraviti statute biblijske olimpijade. Dugi niz godina održava se ovo svake hvale vrijedno natjecanje, ali samo mali broj natjecatelja i gledatelja zna unaprijed kako će to ići, kako teći. Statuti su potrebni! Tim bi i voditeljeva tumačenja propozicija bila skraćena, a dobilo bi se i na vremenu i na ozbiljnosti.

c) Potrebno bi bilo cijeli kviz znanja pojednostavniti i omogućiti mladima da kreativno nastupaju i odgovaraju. Učenje napamet ima svoju lošu stranu – napamet naučeno brzo se zaboravi. Uz to, opasno je i pedagoški neispravno motivirati mlade samo na osvajanje prvih mjesta. Tu često griješe neki vjeroučitelji. Sudjelovanje u kvizu znanja važno je kao i pobjeda. Naravno, uz uvjet da mladi dobro rade i da se ozbiljno pripreme za nastup.

Veća važnost trebala bi biti posvećena likovnim i pismenim radovima. I na taj se način naši mladi doriču, tumače, ostvaruju. Trebalo bi, a ovo je prijedlog jednog prijatelja iz Kölna, napraviti u povodu Susreta i izložbu fotografija naših fotoamatera i najljepše slike

Voditelj u kvizu znanja tumači natjecateljima i njihovim vjeroučiteljima kako je trebalo odgovoriti na pismena pitanja

nagraditi. Trebali bismo, da završimo napokon s nabranjanjima, u biblijskoj olimpijadi biti još puno inventivniji, konkretniji i zanimljiviji.

d) Pater Dukić i njegov Naddušobrižnički ured nisu nikada pretendirali imati kakav patronat nad misijama u cijeloj zapadnoj Evropi. Bože sačuvaj! Ali biblijska olimpijada je uistinu jedinstven događaj. Zar se ne bi u to vjeronaučno natjecanje mogle uključiti i naše misije iz Austrije, Švicarske, Belgije, Francuske, Švedske, Norveške, Nizozemske? Mladi iz švedske misije Malmö bili su ove godine izvrsni – pravo osvježenje. Spominjemo ovo radi zajedništva, radi jedinstvenosti.

e) Popodnevni program trećega dana naših Susreta je uvijek, po sudu svih sudionika, predug i maratonski. On ne bi smio trajati više od sata i pol. I radi poručljivosti, svježine i radi mladih koji bi htjeli plesati, igrati. I ne samo oni! Mi, izgleda, nismo u stanju sabrati svoje elemente poruke u nekoliko desetaka

minuta. To, čini se, ne uspejaju ni neki naši biskupi. A to je šteta! Neke izvanredne točke bolje bi se pamtile i duže u pameti i srcu čuvala kad ne bi bile „razvodnjene” drugim dodacima i umeci-ma. Zašto mora **puno** misija obavezno nastupiti svojim programom na pozornici Gradske dvorane u Offenbachu? Ne znamo. I na Smotri folkloru u Zagrebu smiju pojedine grupe nastupati tek svake treće godine. Zagreb uči! I ne bi se nitko smio ljutiti ili osjećati zapostavljenim ako ne nastupi svake godine. Neka nam akademija bude svježa, pobudna, lijepa. To je bitno. Drugo je sve manje važno. A da bi se to i ostvarilo, treba Naddušobrižniku ostaviti slobodne ruke u odlučivanju i oblikovanju programa.

Napisali smo ovih nekoliko misli i za-pažanja iz ljubavi prema Crkvi, a naročito prema našoj hrvatskoj Crkvi. Kad ljubav kritizira, kažu, da **kritika ne boli**. Ni ova ne bi nikoga smjela boliti.

Vaš urednik f. Ignacije Vugdelija

Važne obavijesti

● **Duhovne vježbe** za hrvatske misionare u SR Njemačkoj održat će se od 26. do 30. rujna 1983. u Vierzehnheiligenu. Voditelj je naš poznati spisatelj i teolog prof. dr. Ivan Golub.

● **Tečaj permanentnog obrazovanja** za pastoralne suradnice i suradnike održat

će se od 17. do 21. listopada 1983. u Hofheimu kraj Frankfurta, Exerzitienhaus, a sastojat će se od dva glavna dijela: produbljivanja pastoralnog poslanja i učenja narodnih kola pod vodstvom domovinskog stručnjaka.

● **XIII Susret hrvatske kat. mladeži** i biblijska olimpijada održat će se od 18. do 20. svibnja 1984. u Frankfurtu u Offenbachu. Tema bibl. olimpijade: euharistija.

● Euharistijski kongresi na razini regija slavit će se tijekom 1984. godine i to: **Mainz** – 6.5.1984.; **Göppingen** – 31.5.1984.; **Karlsruhe** – 3.6.1984.; **Hildesheim** – 11.6.1984.; **Altötting** – 8.7.1984. Za područje Nordrhein-Westfalen datum još nije utanačen.

● **Zborovanje hrvatskih franjevk i franjevac** koji rade u Z. Evropi održat će se od 28. studenoga do 1. prosinca 1983. u Vierzehnheiligenu.

BOCHUM

Proslava zajedništva u tuđini

„Blagdane treba slaviti!” – kaže naša uzrečica.

Pa ipak je župnik Hrvatske katoličke misije u Bochumu oklijevao s proslavom 10. obljetnice utemeljenja te misije, koju on vodi od njenog početka. „Da je to u domovini, lakše bi se čovjek odlučio na slavljenje”, kaže on i dodaje: „ali ovdje u tuđini, kad god pomislim na to, padaju mi na pamet oni stihovi psalma 137:

„Na obali rijeka babilonskih sjedismo i plakasmo spominjući se Siona; i tada... zaiskaše od nas da pjevamo, ... da se veselimo: ‘Pjevajte nam pjesmu sionsku!’ – Kako da pjevamo pjesmu Jahvinu u zemlji tuđinskoj!...” I onda sâm dodaje potvrđujući te riječi: „Kako ćeš slaviti slavlje u tuđini, daleko od svog rodnog kraja...!” Župnik Šimović nije bio jedini kog su zaokupljale takove misli. Pa ipak se odlučio zajedno sa župskim vijećem na proslavu te obljetnice. „Premda je žalosna činjenica da smo u tuđini, deset i više godina, drago mi je da smo se našli u zajedništvu ove naše misije. I upravo ovo zajedništvo koje je nastalo u zadnjih deset godina ovdje u Bochumu razlogom je da slavimo ovaj današnji dan” – rekao je župnik u svom pozdravnom govoru u nedjelju 5. 6. 83.

Već na Novu godinu navršilo se deset godina od osnutka ove misije. Zima pak nije povoljna za slavlja. Nutarnjem žaru treba pridružiti i klimatsku toplinu, pa se lakše slavi, pogotovo s našim svijetom koji potječe s toplog juga. Tako se upriličilo ljetni termin za proslavu, nedjelja 5. lipnja.

Prije proslave obljetnice priređeno je sveto trodnevje, dani duhovne obnove koje je predvodio župnik Hrvatske katoličke misije iz Kassela. Svi vjernici imali su prigodu za ispovijed i pričest, za duhovno osvježenje. Osvanula je nedjelja 5. lipnja. Kiša lije kô iz vrča. „Badava smo montirali stolove i klupe za ručak pod vedrim nebom!” – primjećuje žalobno jedan od aktivnih sudionika pripreme proslave. „Čekaj, pobro, ima još dosta vrimena do podne!” – odgovar mu drugi, pun nade da će kiša ipak prestati.

I doista: oko deset sati presta kiša, nebo se razgali, a sunce zasja u svem svom sjaju. Iznose se stolovi i klupe pod topole u dvorištu ispred misije – vlada slavljeničko raspoloženje.

Folklorna grupa misije Bochum nastupa za vrijeme proslave desete misijske obljetnice

Pred crkvu svete Marije pristižu grupe i sve više se prekriva prostor na velikom prostoru pred glavnim ulazom u crkvu. I zvona su ovog puta svečano zabrujala s najvišeg crkvenog tornja u Bochumu. Podne. Narod je ušao u crkvu, počinje svečana sveta Misa svečanim ophodom kroz crkvu. Iza križa su ministranti, a iza njih njemački župnik župe sv. Marije i hrvatski župnik u Bochumu i na kraju hrvatski nadužobrižnik u Njemačkoj, o. Bernardo Dukić iz Frankfurta. i nacionalni ravnatelj za hrvatsko dužobrižništvo izvan domovine, mons. Vladimir Stanković koji predvodi cijelo to slavlje. Orgulje prate ophod svečanim zvucima... Ovo slavlje trebao je predvoditi kotorski biskup mons. Marko Perić. Još pred Uskrs priopćio je župniku da će doći 5. lipnja u Bochum. Svoje pismo završio je riječima: „...Neka Vam Kristovo uskrsnuće bude jamstvo našeg budućeg proslavljenja! Uz iskrene pozdrave!” Nitko u tom ophodu nije mogao ni naslutiti da će on upravo tog dana prijeći u vječnost. Božji planovi nisu i naši planovi. Bog je drugačije odlučio. Neka se vrši volja Božja! To je sigurno bila i životna želja pokojnog biskupa Marka Perića. Nakon pjesme „Do nebesa nek se ori...”, priključio se svećenicima na oltaru i o. Mirko Gregov, hrvatski župnik iz Gelsenkirchena; on je prije toga sjedio u ispovjedaonici da bi se mogli ispovijediti još svi koji su željeli.

Riječ monsinjora Stankovića

Mons. Stanković je održao vrlo zapaženu propovijed. Nakon vrlo lijepog tumačenja liturgijskih tekstova te nedjelje, a koje je znalčki povezo i uklopio u proslavu, osvrnuo se na kon-

kretnu situaciju u Bochumu i na misiju koja danas slavi svoj jubilej.

On je između ostalog rekao: „...Ovu misiju gotovo od njezina početka vodi vlč. Brako Šimović, kojemu dolazi u pomoć pastoralna suradnica Barica Bogdanović, a od 1978. ovo područje ima i stalnog karitasovog socijalnog radnika u osobi Josipa Kovačića. Kao i ostale naše misije u Njemačkoj, i ova misija razvija uobičajene djelatnosti: nedjeljna sveta Misa, vjeronauk, dijeljenje sakramenata, kancelarijski rad župnog i socijalnog ureda, posjeti bolesnicima, ali je tu i folklorna grupa, tu su priredbe, tu je knjižnica, tu je i župni bilten ‘Naši razgovori pod Ruhrskim nebom’. Odavle je, ustvari, pokrenuta inicijativa za izdavanje ‘Hrvatske crkvene pjesmarice’, tu su karitativne akcije za Karitas, za poplavljenе, za popravak katedrale u Zagrebu; zahvaljujući zalaganju ovog dužobrižnika brojni studenti teologije, pa i drugi, mogli su si preko ljetnih praznika nešto zaraditi i prištedjeti; upravo ovom dužobrižniku povjerili smo organiziranje studentskih ‘Susreta u tuđini’ ove i prošle godine; u ovoj su misiji bili organizirani uspješni Dani hrvatske kulture, tu je 1978. održana vjeronaučna olimpijada... U cijelom tom liturgijskom, katehetskom, općedužobrižničkom, socijalnom, nacionalnoprosvjetnom, zabavnom i karitativnom radu mi ne gledamo ništa drugo nego praktičnu primjenu one vrhovne norme: Ljubi Boga i bližnjega; ne činimo ništa drugo nego prorok Ilija u Sarfati i Isus u Naimu – pomažemo ljudima u njihovim ljudskim kršćanskim i nacionalnim težnjama ostajući na crti bogoljublja, čovjekoljublja i

rodoljublja. To čini ova misija, to čine sve naše misije u svijetu..."

Naravno da se ovdje ne može navesti sve što je mons. Stanković rekao pohvalnoga o radu ove misije i što je naglasio predsjednik župskog vijeća u svom pozdravnom govoru tu u crkvi spominjući i Bochumski književni krug „STRAN“ koji je osnovan tu. Posjetitelji ove svečane sv. Mise kao i drugi, Nijemci i naši sunarodnjaci, mogli su posjetiti u velikoj župskoj dvorani vrlo bogatu izložbu fotografija kojom se i u slici donekle lijepo dokumentirao rad ove misije od njenog osnutka. Uz prizore već spomenutih akcija i pothvata moglo se tu vidjeti slike s raznih hodočašća, kao što su ona u Svetu zemlju, Lurd, Rim, Neviges, Kevelaer, slike sa sportskih aktivnosti nogometnog kluba Domagoj, KUD-a „Vatroslava Lisinskog“, s raznih izleta sa studentima i mladima, sa vikendskih seminara, predavanja, izložba slika i rukotvorina i puno drugih zanimljivosti. Nakon zajedničkog ručka u dvorištu pred misijom prešlo se na slavlje u dvoranu gradske škole. Iako je velika, bila je premalena da bi svi mogli naći sjedalo za vrijeme svečane akademije.

Župnik je pozdravio prisutne crkvene i civilne goste iz biskupije i grada kao i već spomenute dostojanstvenike koji su slavili svetu Misu. Pročitao je i čestitku koju je uputio misiji hrvatski kardinal Kuharić.

Uslijedio je veliki aplauz. Župnik je pozdravio i subraču svećenike iz susjednih misija: Gelsenkirchena, Essena, Dormunda, Lüdenscheida, Hagena, Mülheima koji su došli zajedno sa svojim župskim pomoćnicima i pomoćni-

cima. Isto tako je pozdravio folklorne grupe iz Bochuma i spomenutih misija i iz misije Wuppertal. Sve ove misije su izvele vrlo lijep program koji je oduševio prisutno mnoštvo. „Ovo je mala olimpijada“ – primijetio je jedan svećenik koji redovno sudjeluje na vjeronaučnim olimpijadama.

O. Bernardo Dukić izrazio je svoje čestitke u pozdravnom govoru koji je počeo citatom jedne pjesme: „Kap po kap, kap po kap, ... slap!“ – želeći izraziti ustrajan i tih rad koji se dogodio u ovoj misiji u protekloj deceniji, od osnutka misije. On je taj rad nazvao za ovo područje i vrijeme u dušobrižništvu – „povijesnim“.

Misionarevo pripovijedanje

Ove su riječi djelovale na župnika kao neka zadovoljština za sav trud koji je uloženo, za sumnje koje bi ga spopale, pa i za razočaranja koja su prisutna u radu svećenika. „Na Novu godinu 1973., kad smo imali ovdje prvu svetu Misu, na dan osnivanja misije, bilo nas je u crkvi samo troje: župnik s dvoje vjernika“, tako priča župnik u jednom razgovoru za vrijeme stanke nakon prvog dijela svečane akademije. „To nije bilo baš ohrabrujuće“ – nastavlja on dalje: „Bochum je grad koji je postao gradom tek u zadnjih stotinu godina, izrastao iz pedesetak malih gradića i sela. Tek ga se u zadnje vrijeme vidi i na geografskim kartama. Prije se bio izgubio među velikim gradovima Ruhrske pokrajine kao što su Essen i Dortmund. Ovo teško 'rađanje' grada Bochuma nekako je i slika za nelako nastajanje misijske zajednice u Bochumu, jer je ovaj grad dugo bio orubina spomenutih gradova i na

području dušobrižništva za hrvatske katolike. Ali u svemu tome mislio sam na one stihove iz Kranjčevićeva Mojsija: „... I tebi baš što goriš plamenom od ideala silnih, vječitih, ta sjajna vatra crna bit će smrt, mrijeti ćeš, kada počneš sâm u ideale svoje sumnjati...!“ Sve je počelo vrlo skromno. Skromno je i ostalo. Dobili smo jednu malu prostoriju za ured, to imamo i danas. Kad je došla župska pomoćnica, pjevanje u crkvi nije bilo više onako 'suvoparno'. Njezino praćenje na orguljama ga je osočilo. Počelo se prikupljati adrese ljudi. Bolesnici kojih je bilo, kao i danas, u dvadeset i četiri bolnice u Bochumu, počeli su redovito dobivati posjet iz misije. Obitelji smo također počeli redovno posjećivati. I tako se rad u misiji polako razvijao. On će se – nadam se – razvijati i u buduću...“ Očito je žuknik bio radoštan što je vidio da je taj rad u proteklih deset godina pokazao i svoje plodove. Ali, žao mu je bilo što na ovoj svečanoj akademiji nije bila i župska pomoćnica, koja je također zaslužna za uspjeh i rast ove misije. Ona je, nekoliko dana prije proslave, morala poći u bolnicu. Bolesna. Pljesak koji su pobrale djevojčice Gordana i Bianka za pjesmu „Da mi je biti sunce“..., vrijedio je i župskoj pomoćnici, jer ih je, uz ostali rad, ona izvježbala i pratila bi ih na orguljama da je bila prisutna.

Vrlo lijepa i harmonična proslava desete obljetnice Hrvatske katoličke misije Bochum. Prava proslava nastalog zajedništva svih naših sunarodnjaka na ovom području koji su – premda iz različitih krajeva u domovini – rasli u zajednicu misije.

B.S.

OFFENBACH

Prva pričest u misiji

K sakramentu prve sv. pričesti pristupilo je 29. svibnja 1983. ove godine u offenbaškoj misiji 15 djevojčica i dječaka. Uoči prve pričesti svi su prvopričesnici, njihovi roditelji i rodbina primili sakrament sv. pomirenja. Kako li je lijepo vidjeti kad većina vjernika na Misi pristupi k stolu Gospodnjem. To ne bi smjela biti iznimka nego pravilo.

Offenbaški prvopričesnici sa svojom vjeroučiteljicom s. Mercedes i svojim misionarom p. Stankom M.

KÖLN 25 godina sudjelovanja u tijelovskoj procesiji

Na Tijelovo ove godine, tj. 2. lipnja, na tisuće ljudi sudjelovalo je u poznatoj kölnskoj procesiji. Nevrijeme i poplave tih dana učinile su da je broj sudionika bio manji nego drugih godina. Ali hrvatski su se katolici i ovoga puta opošte-nili. Bilo ih je i ove godine u tijelovskom mimohodu oko 4.000. Značajno je i potrebno zabilježiti da su ove godine hrvatski vjernici po dvadeset i peti put organizirano sudjelovali u ovoj po sve-mu svijetu čuvenoj procesiji.

Skupina naših vjernika, uglavnom rudara, koji su živjeli na području župe sv. Marije u Lohbergu, zaputila se prije 25 godina u Köln da bi sudjelovala u procesiji. Pritom im je od velike pomoći bio g. Sepers. U samoj procesiji su dobi-li počasno mjesto, a gradske novine su sutradan o tome opširno izvjestile. „S pravom su nas“, reče nam glavni pokretač te vrijedne vjerske akcije g. Jure Lo-zo, „pape prozvali predziđem kršćanstva“. Ono što je 1957. počelo iz Lohberga preraslo je u masovno sudjelovanje našega svijeta u tom važnom događaju za život Crkve u kölnskoj nadbiskupiji.

I ove je godine povorka hrvatskih katolika na tijelovskoj procesiji u Kölnu bila zapažena i duga

Jer, Tijelovo u Kölnu jest zbilja jedinstvena vjerska manifestacija.

Na njoj sada sudjeluju i druge inozemne misije, ali hrvatskih katolika dosada nije ni jedna ni izbliza nadmašila.

Kölnski nadbiskupi Frings i Höffner, kao i drugi uvaženi predstavnici mjesne Crkve, nisu nikada škrtarili s riječima

pohvale na račun naših ljudi koji u velikom broju, nekada ih je bilo i do sedam tisuća, i pobožno sudjeluju u tijelovskoj procesiji u ovoj metropoli na Rajni.

Bilježimo ovo radi kronike života naših vjernika u Njemačkoj ali i kao poziv da ne posustanemo sudjelovati u ovoj i sličnim procesijama.

GIESSEN

40 godina u tuđini

Živjeti vjeru i sačuvati nacionalni identitet

Čovjek snuje a Bog određuje! Tako se u životu dogodi mnogima. Čovjek programira i stvara sebi planove za budućnost a od toga se često puta malo ostvari. Ni fra **Ambroz Budimir** nije nikad ni pomislio da će gotovo svoj cijeli svećenički život i rad proživjeti u tuđini.

Poslije završetka studija teologije 1936. g., nastavlja studij (1938. – 42.) romanskih jezika i slavenske književnosti

P. Ambroz Budimir

u Parizu i Zagrebu. Trebao je biti profesor i odgojitelj budućih svećenika na franjevačkoj gimnaziji u Sinju. Poslije završenih studija sasvim kratko vrijeme djeluje kao profesor na franjevačkoj gimnaziji u Varaždinu i Sinju. Ni njega nije pošteđio ratni vihar! Godinu dana poslije nego je teškom mukom stigao do Rima, već 1945. g. odlazi u SAD i Kanadu. Nekoliko prvih godina radi kao svećenik u američkim župama a potom stalno s hrvatskim katolicima.

Obilazeći i vodeći pastoralnu brigu po mnogim mjestima i gradovima SAD i Kanade stiže na Atlantski ocean u San Francisco i Vancouver 1960. g. Tu se najduže zadržaje i postavlja temelje hrvatskoj pastvi. Upravo tih godina je rastao i povećavao se broj Hrvata u Vancouveru. U novoj sredini i društvu želio je da Hrvati sačuvaju vjeru i nacionalni identitet. Da bi što bolje bili zbrinuti, sagradio je hrvatsku crkvu u kojoj će se moliti i pjevati na hrvatskom jeziku i u kojoj će se propovijedati Božje i narodne vrednote.

Dok je druge hrabrio i tješio i sam je osjećao nostalgiju za hrvatskom grudom. U 1970. g. dolazi u SR Njemačku na vrata domovine i postaje hrvatski dušobrižnik u Stuttgartu. Nakon dvije godine preuzima hrvatsku misiju u Giesse-nu i u njoj ostaje punih 11 godina. Osjećajući teret četrdesetgodišnjeg rada i putovanja po modernoj džungli američko-kanadsko-evropskih gradova sam je zatražio malo mira i tišine i zamolio da ga se razriješi dužnosti misionara.

U nedjelju, 1. V. o. g., razriješen je dužnosti misionara. Za njegov dugogodišnji i plodni rad zahvalio mu je u ime biskupije Mainz gosp. Herman Mayer i delegat P. Bernardo Dukić, dekan grada Giessena i mjesni župnik sv. Bonifacija. Dok od srca za sve zahvaljujemo, želimo mu još mnogo milosti i Božjeg blagoslova!

Na mjesto p. A. Budimira došao je za voditelja misije u Giesse-nu p. **Josip Bebić**. On je 5 godina bio dušobrižnik u njemačkoj pastvi u biskupiji Limburg. Želimo mu puno uspjeha i obilje Božjeg blagoslova.

PFORZHEIM 10. obljetnica misije

„Crkva nam je sačuvala ono što danas imamo”

Voditelj misije vlč. Petar Kuran i past. suradnik g. Dominik Spajić željeli su ovoj obljetnici dati dublje značenje nego što se to običava. Cjelokupna proslava obuhvaćala je više dana: tri dana duhovne obnove u Sv. godini Otkupljenja, svečana akademija s Gradišćanskim Hrvatima i drugim folklornim grupama i zborovima te 3. 7. 83. svečana liturgija s Nijemcima u Bruchsalu.

Župnik vlč. Kuran pozvao je vrsnog propovjednika i glavnog urednika GK Živka Kustića za ovu obljetnicu. Glavni urednik GK držao je propovijedi s posebnim osvrtom na situaciju vjernika u prilikama u kojima žive. Predavanje na samoj akademiji izazvalo je veliko oduševljenje. Predavač je naglasio: Crkva se bori za prava i slobodu čovjeka i svih naroda; ne želi se dati manipulirati ni od onih koji dolaze s lijeva kao ni od onih koji dolaze s desna.

Pastoralni suradnik g. D. Spajić dao je prikaz života same misije: razvoj, rast, povijest i današnje aktivnosti. Na području misije koja obuhvaća Pforzheim, Bruchsal, Bretten i Philipsburg djelovali su vlč. Ante Kosina, p. Danijel Milas, vlč. Ivan Plješa, vlč. Stipe Dukić, s. Danijela Juriša i g. Tomo Tadić, a sada djeluju vlč. p. Kuran, gosp. D. Spajić i soc. radnik Ljubo Jerković. Profesor i

voditeljica grupe plesača, svirača i pjevača iz Gradišća, gospojica Jelena Perušić naglasila je „da nam je vrednote vjerske i kulturne koje još u Gradišću imamo Crkva sačuvala”. Vlč. Ž. Kustić je pozdravio sve nazočnu ime kardinala Kuharića i msgr. V. Stankovića a p. Bernard Dukić je zahvalio svima koji su od prvih početaka djelovali u ovoj misiji. U bogatom i podužem programu nastupali su: Folklorna grupa Gradišćankih Hrvata, tamburaški zbor „V. Stahuljak” iz Ludwigshafena i folklorna grupa i zbor misije Pforzheima.

Obljetnica je završila svečanom liturgijom u Bruchsalu; na njemačkom i hrvatskom jeziku. Poslije Mise našli su se u dvorani mnogi njemački gosti koji su pozdravili prisutne Hrvate, zahvalili Hrvatskoj zajednici i mjesnom misionaru vlč. Kuranu. Na koncu je misionar zahvalio svima i obadario njemačke i domaće goste. Posebno je zahvalio bližim suradnicima, župnom vijeću koje aktivno djeluje, kao i cijeloj Hrvatskoj zajednici.

SCHÖNTAL

Izgrađivati Kristovo kraljevstvo

Hrvatski katolici s područja biskupije Rottenburg/Stuttgart hodočastili su po četvrti put u svetište Schöntal 26. lipnja 1983. godine. Dan je bio lijep i sunčan za razliku od nekoliko prethodnih. Sveta se Misa, na veliku radost svijlu, mogla slaviti na otvorenom.

Na samom ulazu prekrasne barokne crkve postavljen je stol – oltar. Hodočasnici su, njih oko 3.000, mogli tako vidjeti svećenike koji su koncelebrirali. Ozvučenje je bilo dobro. Prije sv. Mise bila je mogućnost za sv. ispovijed. Ispovijedali su svi nazočni svećenici koji su kasnije slavili euharistiju. Sv. Misu je predvodio urednik „Glasa Koncila” vlč. Živko Kustić. Prisutan je bio i domkapitular mons. Jürgen Adam, referent za inozemne katolike u biskupiji. On je naše vjernike pozdravio na hrvatskom i zahvalio im što poštuju i slave Majku Božju i što svake godine u velikom broju posjećuju svetište u Schöntalu.

Velečasni Kustić je u svojoj propovijedi rekao da nam je Krist, žrtvujući se za nas, ostavio kruh i vino za hranu duše i tijela. Krist nas, nastavio je, sve poziva na gozbu. Kao što majka okuplja svoju djecu oko stola, ne pitajući ih tko je od njih siromašan a tko bogat, tko inžinjer,

profesor, a tko radnik, tko pametniji, a tko učeniji i sl., nego svima jednako daje blagovati i sve ih jednako voli, tako i Krist poziva sve nas da se skupimo oko stola Gospodnjega i da svi zajedno blagujemo. Svi smo mi, rekao je propovjednik, pripadnici Božjeg naroda i nitko se ne smije osjećati izoliranim. Svi smo mi pozvani izgrađivati Božje kraljevstvo već ovdje na zemlji izvršujući osnovnu zapovijed ljubavi prema Bogu i bratu čovjeku. Posebno mi u tuđini, upozorio je vlč. Kustić, treba da ljubimo svoj narod, svoju Crkvu i svoju domovinu kao rođenu majku. Sam je Sveti Otac kad je došao u Poljsku poljubio zemlju i rekao: „To je poljubac kao poljubac majčinim rukama, jer domovina je naša zemaljska majka”.

Na svršetku sv. Mise predvoditelj je svim hodočascima podijelio poseban blagoslov. Potom je zanosno otpjevana „Lijepa naša”.

Poslijepodnevni program odvijao se pod velikim šatorom u kojem su našli mjesta svi hodočasnici. Ručak su pripremili vjernici misije Heilbronn, njih pedesetak, sa svojim misionarom fra Radovanom Čorićem koji je vodio kroz program i otpjevao nekoliko pjesama na oduševljenje svih nazočnih. Vrućinu pod šatorom vjernici su utaživali pijenjem hladnih pića.

Vedran Ivčić ne krije zadovoljstva s publikom u Schöntalu

Kraće pozdravne govore održali su mjesni dekan i domkapitular Adam u ime mjesne Crkve, a u ime grada mjesni gradonačelnik.

Nastupila je i folklorna grupa „Branimir” iz Ludwigsburga. Nastup pjevača zabavnih melodija Vedrana Ivčića i njegovog sastava „Zadar expres” sigurno će ostati dugo u sjećanju svih prisutnih. Sve je duboko potresla pjesma „To je tvoja zemlja” koju je na traženje nazočnih umjetnik dva puta ponovio.

Obogaćeni i zadovoljni hodočasnici su se predvečer razišli. U srcu su ponijeli zadatak da moraju neumorno graditi Kristovo kraljevstvo ljubavi ljubeći sve ljude, svoju Crkvu, svoj narod i svoju Domovinu.

Stanka Vidačković

NEUSS

Kako smo mi slavili prvu pričest?

Kao što se prilikom obiteljskih slavlja okuplja rodbina i prijatelji da zajednički dožive radost, tako se i naša župska zajednica sve češće okuplja na razne proslave tijekom godine koje organizira naša katolička misija sa župnikom p. Tomislavom Dukom.

Ovogodišnju prvu pričest slavili smo na jedinstven način, i to u tri navrata: 22. svibnja, na sam blagdan Duhova, slavili smo Majčin dan, kada su sami prvopričesnici s ostalim polaznicima vjeronauka izrekli zahvalu majkama, svojim dječjim načinom, za dar života koji su im poklonile. Uz nekoliko dobro uvježbanih pjesama majci, dječji zbor naše misije toplo je i radosno pjevao tom najdražem biću na svijetu: majci! Djeca su osobito pokazala da, kada hoće, znaju poput Nijemaca biti vrlo disciplinirana.

Pjesmama, recitacijama i veselim poskočicama folklorne grupe odraslih i mališana slavili smo naše hrabre darovateljice mnogih života.

Ali u ovom trenutku nismo zaboravili ni Mariju, „Majku cijelog svijeta“, kako je nazva naša poznata spisateljica u istoj pjesmi, Mira Preisler, a koju nam je odrecitirala Anica Jagodić. Nismo zaboravili ni majku domovinu, čiju je ljubav prema svojoj raspršenoj djeci opjevao Mirko Validžić u pjesmi „Vječno živi Hrvatica majka“, a koju nam je recitativno prenijela Ruža Majstorović.

U prepunoj dvorani, uz nekoliko gostiju Nijemaca, uz grupu mladih iz Hagen, Mettmanna, Düsseldorfa, Aachena i Belgije, naš gost bio je glavni urednik „Glasa Koncila“ vlč. Živko Kustić. Održao nam je kratki ali snažno poručujući govor o majci kao nositeljici života. A majka je nažalost česta riječ u ustima posovača.

Tjedan dana kasnije, 29. svibnja, naših dvadesetidvoje prvopričesnika slavilo je svoj vjerojatno najradosniji dan u životu: **euharistijski susret s Kristom**. Za našu malu župsku zajednicu do sada je to najveći broj prvopričesnika.

Uz župnika p. Tomislava Duku i p. Petra Mandaca, koji već 40 godina misionari u Južnoj Americi, a tih dana je bio naš gost, svečano euharistijsko slavlje predvodio je vlč. Đuro Zrakić. Svi su izrekli svoje molbe i zahvale Bogu koji nam je posebno toga trenutka bio tako bliz i vidljiv. Molili su i zahvaljivali i djeca prvopričesnici i sretni roditelji.

Na blagdan Tijela i Krvi Kristove 2. lipnja, Hrvati u Neussu već godinama sudjeluju na tijelovskoj procesiji. Na dan prve pričesti župnik je pozvao djecu da na ovaj dan budu naše živo cvijeće i svojom bjelinom ukrase našu povorku. I odazvali su se svi: i prvopričesnici, i roditelji, i djeca, i mladi obučeni u narodne nošnje. S ponosom smo svjedočili pripadnost svetom Katoličkoj Crkvi i pripadnost svom hrvatskom narodu.

Nadamo se da će uskoro svi Nijemci, barem oni iz grada Neussa, znati da ova povorka obučena u narodne nošnje pod nacionalnom zastavom pripada hrvatskom narodu koji se nalazi u lijepoj Hrvatskoj i raspršen po čitavom svijetu.

Svima su izazvale osmijeh i znatiželjni pogled naše tri najmlađe djevojčice obučene u narodne nošnje: Katarina, kojoj su tek tri godine te Kristina i Danijela koje imaju po četiri godine. Zapazili su ih i reporteri njemačkih lokalnih novina. Hrabro su izdržale procesiju i završnu Misu.

Po završetku procesije i Mise prvopričesnici i njihovi roditelji bili su gosti našeg župnika. U malim misijskim prostorijama svatko je našao mjesto i topli zalogaj. Prvopričesnike je čekao svečano i bogato pripremljen stol. Tom prigodom župnik je prvopričesnicima podijelio darove i spomen – slike prve pričesti. Tko ima velikodušnog župnika može slaviti i doživjeti radost zajedništva. Nadamo se da su to osjetili i naši mali gosti i da će otkriti što znači biti prema drugome velikodušan.

Lucija Zovko

Neusski prvopričesnici. Otraga vlč. Zrakić, p. Duka i p. P. Mandac (s lijeva na desno).

Oglasi

U novom dijelu Trogira prodaje se nova obiteljska kuća (2 kata + prizemlje kao poslovni prostor) s vrtom koji je zasađen mladim voćkama. Cijena je pogodna. Obratiti se na adresu: Frizerski salon „Zlata“, ulica 27. srpnja br. 32 (prema groblju), 58220 Trogir.

Prodaje se građevinska čestica od 400 m² u Medićima (Lokva Rogoznica), 5 km od Omiša u pravcu Makarske. Struja, voda, telefonski vod. Teren je bez većih zahvata podesan za gradnju, a udaljen je od mora 80 metara. Lijepa plaža. Cijena: oko 90 DM po četvornom metru. Za razgledanje javiti se na adresu: Josip Lončar,

Split, tel.: 058/58 31 60. U Njemačkoj: 072 31/35 55 60.

U slijedećem broju „Žive zajednice“ donosimo opširnu recenziju novih knjiga. Donijet ćemo i popis knjiga koje se mogu nabaviti u Nadđušobrižničkom uredu.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Bakandže

Sjedi Ante iz Vrlike kraj Sinja preda mnom pa prisluškuje pokorno najnoviju mudrost o njemačkoj otpremnini, ili kako vele, o povratničkoj pomoći za novi život u domovini, a njegovo naborano lice, izgorjelo u desetljećima na vjetru i suncu nemilosrdne Njemačke, govori više nego moje učene riječi. „Slušaj, moj Ante”, ponavljam po deseti put, „ko ima radno mjesto pa se želi zastalno vratiti u domovinu, u vremenu od mjeseca rujna ove godine do ljeta iduće godine, taj dobiva od njemačke vlade kao otpremninu 10.500 maraka. Ali to za te ne važi: Ti si već davno bez posla!” Ante pogladi sijedu kosu pa će mirno: „Za me dakle opet ništa! A šta moš, tako ti to uvijek ide: Kad triba zapet ka' konj, u prvom si redu, al' kad se dile povlastice i lagane pare, onda si uvijek zadnji, pa kad dođe red i na tebe, ništa više nije ostalo za podilu. Tako to ide uvijek.”

Zadnji put sam ga susreo kasno uveče, na ulici, kad sam već izlazio iz Hrvatskog centra pa pošao do auta, da se nakon dugog radnog dana vratim u krilo obitelji. On me zaustavi na vratima: „Imaš kake cipele za me?”, pa mi pokaže zdepaste okovane bakandže, pokrivene građevinskom prašinom, tvrde kao cement. Vuče ih za sobom kao robijaš svoje lance. Neobrijan i zapušten, ruke duboko u praznim džepovima poderanih hlača, priča mi on, kako već dulje spava u nekom bijednom prenoćištu, pa da mu tamo preko noći ukralo cipele: „Bile su nove novcate, nema tome ni šest godina da sam ih kupija u Sinju prid crkvom!” Tako je morao uzeti za nuždu stare bakandže koje je nekad nosio na baušteli dok je još imao posla.

Kako nisam u uredu imao nikakvih cipela, k tome broj 46, ispričam se, sjednem u auto pa pođem kući. Na zaokretu u bučnu i široku Mainzer Landstrasse, usred stotine osiguranja i banki iz cijelog svijeta, ugledam opet Antu: vuče on za sobom svoje stare bakandže, prelazi i korača između brzih auta i tramvaja ne gledajući ni lijevo ni desno, pazeći samo da ne izgubi bakandže s nogu, jer su još k tome bez žnirlica. Vuče Ante bakandže za sobom kao tvrdu, uvijek neprijaznu sudbinu. A nije on jedini u ovom gradu i u ovoj zemlji; kao Ante

ima ih tisuće iz Hercegovine, Bosne i Like, koji su došli ovamo puni planova i snova za budućnost, nakon što kod kuće nisu mogli dobiti dosta kruha. Ovdje su proveli cvijet svoje mladosti i snage, školovali djecu i izdržavali skoro već nepoznatu ženu. Od njihovih žuljeva su živjeli i njihovi i tuđi. A sad, kad više nema posla, želi ih se otpremiti kući s par maraka milostinje – ali kako vidim, za Antu neće biti ni tih novaca.

Sjećam se kako je fra Jure jednog od njih nedavno tješio, kao mati zaplakano dijete: „A moj sinko, eto vidim da nisi steka' ovdje ama baš ništa, al' što oš? Radija si pošteno, izranija si ženu i podiga dicu na noge, sad idi kući u selo pa se odmori. Valjda je Bog tako s tobom tija učinit!”

Znam dobro da je to slaba utjeha za Antu s njegovim tvrdim bakandžama. Na kraju patničkog života u tuđini sigurno je on sebi, kao i toliki drugi među nama, svoj život posve drukčije zamišljao. Sve nas je dobra majka rodila i kršćanski odgojila. Puni nade pošli smo u školu pa pravili velike planove za budućnost: ideal jednoga je možda bio da postane vlakovođa pa da putuje po svijetu; drugi je želio poći u svećenike ili fratre („možda ću postat biskup!”); treći je imao plan da postane profesor, direktor ili pjesnik – a onda je došlo posve drukčije. Silom prilika ili zbog rane ženidbe i brojne djece, sudbina nas je prisilila da navučemo bakandže teškog svakodnevnog posla, da se mučimo za dnevne potrebe hrane i odjeće, a mnogi su eto morali ostaviti rodni kraj, da u znoju svog lica zarađuju gorki kruh.

„Gledaj, moj šjore”, veli mi jednog dana fra Jure, „ja sam mislija nekoć da ću sve moje Rvate učvrstit' u očinskoj viri il' da će me poslat' u daleke zemlje, di bi obraća pogane na prava nespretnost ili Božja volja, eto me tu: sitni misionar naši radnika u tuđoj, al' ne misijskoj zemlji! Na koncu ostaješ bos i gol ka' naš Ante iz Vrlike, ne ostane ti ništa drugo od ovog života nego stare odrpane bakandže!”

U toku dugih godina socijalnog rada upoznao sam tolike, koji su se nekoć osjećali pozvani na nešto više i plemenitije, a evo su svršili na prašnoj baušteli. Stari Roko, koji se nikad nije pravo snašao u tuđini, mučio se cijeli život, i na koncu se propio i skoro pobenavio. Mate slabog zdravlja već godinama pokušava

uvjeriti doktore da je teško bolestan i da mu se mora dati rentica. Jadna Nasta Makedonka, koja se još uvijek nada da će se vratiti u Skopje s kesom punom zlata, narukvica i prstena i da će je netko oženiti, evo spava po crkvenim prenoćištima i hoda po gradu s plastičnim kesicama u kojima je njezina cijela bezvrijedna imovina. I stotine takvih i njima sličnih poznam.

Druge večeri dođe Ante opet u Centar, grdne bakandže još uvijek na nogama. Traži pomoć, utjehu, što li. Fra Jure mu donese od sestre kuharice nešto za jesti, dade mu nešto maraka, sjedne uz njega pa govori: „Moj stari Ante, znaš, ka' mladi fratrić u Rimu sam ti jednom otiša s kolegama u Asiz pa tako vidija i lipu crkvu svete Marije Anđeoske, doli ispod grada. Usred veleborne katedrale skućila se otraga crkvice Porcijunkula di je molija i umra naš sveti otac Frano: Lega on na tvrdu zemlju, okružen svojom prvom braćom, zapiva i umra na kamenu, ka prosjak. Bog neka zna, šta je Vrano mislija, onako umirući? Moj Ante, ja bi reka da on ni osjeća raj Božji u srcu, nego je osića, ka i ti, teške bakandže života na bosim nogama. Šta je Vrano bija onda postiga za cili svoj trud, za sve molitve i postove i odricanja? Ja bi reka, baš ništa! A danas? Od sitnog, čoravog, bidnog fratrića proizašla sila veliki, krasni stvari po cilom svitu! Tako i ti, moj Ante, možda misliš, da si se uzalud mučija – i sad ti od svega toga ostale samo glomazne bakandže na nogama! Ali Bog vidi i providi!”

Na koncu smo ipak uspjeli dobiti za Antu i otpremninu i renticu, pa on sad uživa s djecom i unučadi. A kad god netko iz Vrlike stigne ovamo, uvijek nas Ante sve pozdravlja pa pošalje ili bocu dobrog prošeka ili malo dobrog dalmatinskog pršuta. A ljudi pričaju da mu je jedan sin profesor u Splitu, jedan fratar u Makarskoj, a kćeri se dobro poudale i posjećuju ga uvijek o velikoj Gospi s brojnom djecom.

Ivo Hladek

Gemeinsames Wort zur Woche der ausländischen Mitbürger 1983

Viele Deutsche und Ausländer leben heute unter dem Druck wirtschaftlicher und sozialer Schwierigkeiten. Ängste um den Arbeitsplatz und die soziale Sicherheit breiten sich unter der Bevölkerung aus. Ausländische Familien sind durch rechtliche Unsicherheiten über ihre Zukunft zusätzlich belastet. So entstehen Spannungen im täglichen Leben, die leicht in Ablehnung umschlagen.

Fremde Bevölkerungsgruppen oder Minderheiten werden nicht selten zum Sündenbock für die Schwierigkeiten gemacht.

Die eigentlichen Ursachen für diese Ängste und Bedrängnisse werden oft nicht erkannt. Es sind nicht nur die Schwierigkeiten und Probleme im wirtschaftlichen und sozialen Bereich. Unsere Ängste wurzeln in unserer Unfähigkeit, das Gebot der Nächstenliebe zu erfüllen.

Das Motto der von allen christlichen Kirchen getragenen Ausländerwoche 1983 will hier einen Weg zeigen. „In der Welt seid ihr in Bedrängnis und Angst, aber habt Mut, ich habe die Welt besiegt“, sagt Jesus Christus. Wir finden Hilfe nur bei dem, der weiß, was menschliche Angst ist und der sie überwunden hat.

Alle die an Christus glauben, können die Gemeinschaft in Christus leben und in dieser Welt verwirklichen

Wir ermutigen deshalb Deutsche und Ausländer, einander als Nachbarn zu entdecken. Gute Nachbarschaft bedeutet das richtige Verhältnis von Nähe und Distanz. Gute Nachbarn müssen nicht dieselben Lebensformen haben, nicht dasselbe essen oder denken. Sie können ganz verschieden leben. Aber sie können einander achten, voneinander lernen und Vertrauen zueinander gewinnen. Nachbarschaftliche Beziehungen sind in den Städten der Industriegesellschaft weithin verloren gegangen. Ausländer wissen oft noch besser, was Nachbarschaft bedeutet. Christen sind in besonderer Weise dazu aufgerufen, gute Nachbarschaft zu üben. Es heißt: Du sollst deinen Nächsten lieben wie dich selbst. Liebe kennt keine Vorurteile. Sie nimmt den anderen an, wie er ist. Liebe kennt keine Angst. Sie lebt aus dem Vertrauen.

Alle, die an Christus glauben, können die Gemeinschaft in Christus leben und in dieser Welt verwirklichen. Wir können Vertrauen schaffen. Wir können Kontakte auch zwischen den Menschen knüpfen, die sich fremd sind, und durch alle Schwierigkeiten hindurch gute menschliche Beziehungen aufbauen. So wie wir alle Menschen guten Willens gebeten haben, rufen wir die Glieder unserer Kirchen in besonderer Weise auf, mitzuhelfen, Ängste zu überwinden und zur Nachbarschaft zu finden. Kirchengemeinden bieten mit ihren Einrichtungen und Gruppen zahlreiche Möglichkeiten, menschliche Kontakte zwischen Deutschen und Ausländern zu knüpfen und eine Atmosphäre des Vertrauens zu schaffen. Sie können Ausländer und ihre Familien einladen und mit ihnen zusammen nachbarschaftliche Beziehungen fördern. Unsere Kirchengemeinden werden aber auch besonders die Deutschen einbeziehen, die in Stadtteilen mit hohem Ausländeranteil wohnen und sich manchmal als Minderheit sehen.

Wo Menschen sich des Nachbarn annehmen, werden Ängste überwunden, und Gemeinschaft kann wachsen. Alle Einrichtungen und Kräfte im Stadtteil wie etwa Kirchen, Schulen, Behörden, Gewerkschaften, Ausländerorganisationen, Vereine und Bürgerinitiativen sind aufgerufen, sich an dieser Aufgabe zu beteiligen.

Landesbischof D. Lohse
Vorsitzender des Rates
der Evangelischen Kirche
in Deutschland

Metropolit Augoustinos
Griechisch-Orthodoxer
Metropolit
in Deutschland

Kardinal Höffner
Vorsitzender der
Deutschen
Bischöflichen Konferenz

Erzbischof Wetter: Kirche kennt keine Fremden

Die katholische Kirche betrachtet die in der Bundesrepublik lebenden Ausländer nicht als Fremde, sondern als „Brüder und Schwestern der einen, großen Gottesfamilie“, in der alle zusammen gehören.

Dies hat der Erzbischof von München und Freising, Dr. Friedrich Wetter, anlässlich des Tages des ausländischen Mitbürgers betont, der in Bayern bereits am 26. Juni begangen wurde. Die Parole „Ausländer raus“ charakterisiert der Erzbischof als Ausdruck „von Abneigung, Lieblosigkeit, ja Haß“. Jedoch sollten die Ausländer nicht vergessen, daß sehr viele Deutsche anders denken würden und „sie als zu uns Gehörige betrachten“.

**ZZ ZIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (06 11) 63 82 13

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija
Redaktionsrat: Dragan Čuturić, p. Josip
Mrkonjić, p. Stjepan Pavić,
Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück 1 F 2384 E Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1